

אנשי אצ"ל את הערכים, גרמו להרג רב. איש לא נתפס. רזיאל השתתף כעצמו באחת הפעולות.

הוא לא עשה זאת כדי להפגין את אומץ לבו. להיפך, חסר לו כל יצר להבליט את עצמו, להוכיח למישהו משהו על אופיו. בטחוננו העצמי היה הרבה יותר מדי חזק מכדי שירגיש צורך בגייסה ריקה, או בדברי התרברבות. אולם יסודיותו האגדית, שאילצה אותו לתכנן את הפעולה עד לפרטי פרטיה, לחסל כמעט כל סיכון בלתי-חיוני, המריצו אותו גם לחקור בעצמו, בגופו, את תנאי הפעולה.

ז'בוטינסקי ראה בכך נטיה רומנטית, העיר פעם: „במלחמה אין יורים בכדורי זהב!“ כשנמסר על כך לרזיאל, השיב: „לא! זה פתגם יפה, אך לא אשלח אנשים לפעולה בטרם אני יודע בעצמי מה זה.“

למעשה נערך יום הששי השחור בניגוד לפקודות המפקדה, ובניגוד לפקודות התנועה. כמה ימים לפניכן פצעו ערבים את חברי פלוגת הכותל, פלוגה בית-רית שהוקמה כדי להבטיח את דרך המתפללים לכותל המערבי. נציב בית-ר של אז, ערי ז'בוטינסקי, פקד להגיב, למרות שמהגיגי התנועה התחייבו בפני האנגלים על תקופת שקט. אנשיו „החרימו“ את נשק ההגנה ממשמר העמק. סגן הנציב, שמשון יוניצ'מן, הציג אולטימטום לרזיאל: או שיפעל הוא, או שיפעלו בית-רבים שאינם מוכשרים לכך, מן הסתם ייתפסו.

יום הששי הוכיח את עליונותו של רזיאל כחייל. המפקדה המיוממת התכנסה, בחרה בו כמפקד הארגון. בתפקיד זה היתה לו זכות-ויטו על כל החלטות המפקדה, שנתקבלו ברוב דעות. אולם מעולם לא השתמש בזכות זו.

כמה ימים לפני שעבר לתל-אביב, נודע למטרה כי מפקד הפעולות הוא סטודנט, המתחבא בבית ברחוב צפניה. השוטרים לא ידעו את שמו ומראהו, סגרו את כל הרחוב, עברו מבית לבית, כשראתה זאת שושנה, הוציאה בדרך מקורית את מחסן הנשק מבית הספר: היא הכניסה כמה אקדחים לילקוטה של כל אחת מתלמידותיה, בנות ה-8. רזיאל עצמו ישב אותה שעה בבית הוריה, אכל ארוחת צהריים. פניו חזרו כסיד, אך הוא הבין שאין מנוס. את המצב הצילה האם. כשדפקו האנגלים על דלתה, פתחה, אמרה: „אני המנהלת גברת שפיצר. אין כאן שום סטודנט.“ האנגלים האדיבים ביקשו סליחה, הסתלקו.

תאונה בשנת רכיבה

שושנה נשארה בירושלים. רזי, שגידל בינתיים זקן, ישב בתל-אביב. לא היה זה סידור נוח. השנים החליטו כי הגיעה השעה להתחתן.

החתונה נערכה בערב פסח 1938, ברמת-גן. המשפחות ניכחו, הכתובה נערכה בשם המלא. אולם שעתים אחרי הטקס כבר היה רזי עסיק, חזר לאשתו, במלון אסטוריה, רק עם עלות השחר.

היתה זאת הקדמה מתאימה לחיי נשואין שלא היו מן הקלים. רזיאל יכול היה לייאש כל עקרת-בית: לא זה בלבד ששכב בחליפתו על הספה („החליפה נוצרה בשבילי, לא אני בשביל החליפה!“), אלא שבו לכל המותרות, ביקש לשכור חדר אחד, שוכנע רק בקושי עליידי אשתו לשכור דירה של שני חדרים ברחוב אנגל מס' 12 — בבית בעל שלוש אפשרויות-ניסיונה שונות.

שושנה נאלצה, לצורך הקונספירציה, לנטוש את עבודתה בארגון. אסר היה לה להתידד עם חברים או חברות. היא ישבה בבית, ניהלה את המשק בקושי בי-12 הלא-י שקיבל כשכר מהארגון.

המטבח היה כשר למהדרין, כי רזיאל היה איש דתי שומר-מצוות. אולם היתה זאת דתיות ללא כפית-הנולת. פעם, כשביקש בנימין לובוצקי לעשן בחברתו בשבת, הרשה לו זאת בלי היסוס. כשהבר דתי אחר סירב, חיך: „יש לו יצר הרע גדול. לי אין פיתוי!“ במקום זה, ללא מזון כשר, הזמין בשקט ארוחה של ביצים בלבד.

הבידור העיקרי שלו בתקופה זו, מלבד השחמט, היתה הרכיבה. בכל בקר אצל גורדון, בתל-אביב — מקום מיפגש של רבים מבני החברה האנגלית הגבוהה. הדבר נסתיים כמעט באסון: פעם היה עד יחיד כשאנגלי נפל מן הסוס, ונהרג. גורדון, שלא ידע כי מר רזיאל הוא מפקד הארגון, מטר את כתובתו כעד. המשטרה שמה מיד לב לשם המוכר. התוצאה: החלפת כתובת, החלפת שם, הפסקת הרכיבה. תוצאה שניה: שושנה נאלצה להיפרד ממנו, לחזור לזמן מה לירושלמה.

פלישה מעבר לים

היתה זאת תקופת הוורח של הארגון — תקופה שלא היתה כדוגמתה לפני או אחרי כך.

בראש עמד הצמד הבלתי-ינפרד: ב"ה החיילי, יאיר המדינאי, האחד לא זו בלעדי השני. בכל ענין פוליטי סמך רזיאל בעיניים עצומות על יאיר, בכל ענין צבאי הכיר יאיר בעליונותו המכרעת של ב"ה. טבעו של ב"ה, ששאל תמיד לעצתם של אחרים לפני שהחליט החלטה משלו, היה מוכן בכל שעה לקבל כל עצה והורכה, עור בהרבה ליחסים אלה. רזיאל לא חשב את עצמו מעולם לגאון.

הארגון של אז לא חלם על מעשי-טרור. לא עלה כלל על דעתו כי אפשר לגרש את האנגלים עליידי הריגת חיילים או התקפת בטיסים. בעיני ב"ה היו אלה חלומות של חובבים. הא, תלמידים של קלאוזוביץ ונפוליאון, חשב במושגים איסטראטיגיים אמיתיים. החייל במחתרת, בעל הנשמה של חייל סדיר, חלם על מלחמה סדירה.

מעשה-הכיבוש הצטייר בעיניו, ובעיני יאיר, כתנועת מלקחים אדירה. ביום המכריע יקומו גייסות הארגון בארץ,

10-B
לונדון, 11.1.1940

אדוני היקר

אני מצדך בכל חוקך כער העברה שלסלון לא יורקא עם אדוני שמעתי כי יירצנו הנמצא פה איננו סחלה מצדדים אחדים של החצפה אבל ניסוקיו הלשים בעיני. הנני סוכן להציע לאדוני *to form a Cabinet* מצדי אני אתסוך בקציני השלסון ס.כ"ץ וא.רפכה כחור הכרי מקבינם הוח ואח שקאר יציע אדוני (ח"ת) חוסך גם בקצה"ש ירמיהו הלפרן לעגיני חים, אבל הוא הרוש לנו באפריקה)

מאז נחראינו באירופה חובר לי כי הגורם המכריע בהחשבתות ב"ה"ר במקומה זו צריך להיות אותו הגורם שאדוני מכאס אותו. עתה הגיע חוסן להגשים את המעבר.

אנא מאדוני להודיעני את תשובתו דרך לונדון ומאד אשמח אם יחד עם זאת יודיע לי את הצעותיו כדבר חרכובה שלסלון החדש. מכאן יכל" גרפו לי. כחבתי בניו-יורק: *Broadway* 127, N.Z.D. אבל בסוף. מרץ אני כבר אתיה בבואי-נוס-אירוס.

אני חוסב כי לא תהיה נסיעתנו זו לחנם, כי יש לנו מה להגיד. וככל כחי אשתל לעזור לאדוני לחזק את ב"ה"ר בארץ, ואם יקבל את הזמנתי *to form a Cabinet* גם בגולת.

כל טוב לאדוני ולעוזריו

נאמן

ז'בוטינסקי.

מכתב מז'בוטינסקי: חצי שנה לפני מותו שיגר ז'בוטינסקי מכתב זה לרזיאל, אליו התייחס באימון מלא, אף שהחל מנחש כי רזיאל, כמו שטרן, התרחק מהתנועה הפוליטית. במכתב רומז ז'בוטינסקי כי השתכנע שאצ"ל צריך להספיע על בית-ר.

התועמלן: זלד קוק. ליד רזיאל עומד הלל קוק, שנפרסם כ"פיטר ברגסון", מנהל פעולות אצ"ל באר"ב.

האישה השני: יאיר. זכר לתקופה בה היה אברהם שטרן (משמאל) ידידו של רזיאל, נמצא בתמונה, המודבקת באלבום פרטי של רזיאל.

IDENTITY CARD

No. 62245

Name of holder *David Ruzic*

Place of residence *Tel Aviv*

Place of business *Tel Aviv*

Occupation *School teacher*

Age *35*

Height *168* cent. *5.8* inches

Colour of eyes *Brown*

Colour of hair *Black*

Build *Strong*

Special peculiarities

Signature of holder *[Signature]*

Signature of issuing officer *[Signature]*

Appointment *[Signature]*

Place *Tel Aviv* Date *[Date]*

תעודה אמיתית: קשה להאמין כי למפקד הארגון היתה תעודת זהות בלתי-מזויפת. אך כך הדבר. בתעודה הוא מתואר כמורה מתל-אביב.

הסוואה: תמונה זו הוכנה במיוחד למען פספורט מזויף. רזיאל שינה בה את פניו לחלוטין.